

UNIVERSITATEA DE STAT DIN MOLDOVA

Cu titlu de manuscris
C.Z.U: 811.133.1'373(043)

VICTORIA MASCALIUC

**PARTICULARITĂȚI STRUCTURAL-SEMANTICE
ALE NOMINIS ACTIONIS
(ÎN LIMBA FRANCEZĂ)**

**Specialitatea: 621.04. – Lexicologie și lexicografie; terminologie și limbaje
specializate; traductologie (Limba franceză)**

**AUTOREFERATUL
tezei de doctor în filologie**

Chișinău, 2017

Teza a fost elaborată la Catedra de limba română și filologie romanică
a Universității de Stat „Alecu Russo”, Bălți

Conducător științific:

Ion MANOLI, doctor habilitat în filologie, profesor universitar, Universitatea Liberă Internațională din Moldova

Referenți oficiali:

Elena CONSTANTINOVICI, doctor habilitat în filologie, profesor universitar, Academia de Științe a Moldovei

Eufrosinia AXENTI, doctor în filologie, conferențiar universitar, Universitatea de Stat din Moldova

Membri ai Consiliului Științific Specializat:

Ion DUMBRĂVEANU, *președinte*, doctor habilitat în filologie, profesor universitar, Universitatea de Stat din Moldova

Angela GRĂDINARU, *secretar științific*, doctor în filologie, conferențiar universitar, Universitatea de Stat din Moldova

Ludmila ZBANȚ, doctor habilitat în filologie, profesor universitar, Universitatea de Stat din Moldova

Inga DRUȚĂ, doctor habilitat în filologie, conferențiar cercetător, Academia de Științe a Moldovei

Elena PRUS, doctor habilitat în filologie, profesor universitar, Academia de Științe a Moldovei

Susținerea va avea loc la **11 aprilie** 2017, ora **12.00** în ședința Consiliului Științific Specializat D 30. 621.04 din cadrul Universității de Stat din Moldova, bloc 3, sala 201, str. M. Kogălniceanu, 65, Chișinău, MD-2009.

Teza de doctor și autoreferatul pot fi consultate la Biblioteca Universității de Stat din Moldova și pe pagina web a CNAA (www.cnaa.acad.md)

Autoreferatul a fost expediat la 28 februarie, 2017.

Secretar științific al Consiliului Științific Specializat: doctor în filologie, conferențiar universitar Angela GRĂDINARU

Conducător **științific:** doctor habilitat în

filologie, profesor universitar Ion MANOLI

Autor: Victoria MASCALIUC

© *Mascaliuc Victoria*, 2017

REPERELE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea și importanța cercetării numelor de acțiune rezidă în importanța în sine a clasei lexico-gramaticale a numelor de acțiune, care include o serie de unități lingvistice – substantive – ce oferă o perspectivă statică asupra lumii, spre deosebire de corelativul lor verbal care construiește perspectiva acțional-dinamică; din poziționarea lor în sistemul semantic al limbii în structurile paradigmatic secundare, rezultate din modificarea, dezvoltarea sau compunerea structurilor paradigmatic primare (câmpuri și clase lexicale); din complexitatea numelor de acțiune în sine, care conțin o temă verbală și flexiune substantivală, fapt care își lasă amprenta asupra structurii lor semantice și a comportamentului sintactic.

Pe de altă parte, cercetările din domeniu impun revizuirea perspectivei de abordare a numelor de acțiune și unificarea punctelor de vedere în interpretarea lor prin corelarea decodării și proiectarea unui demers coerent. Sub acest din urmă aspect, semnalăm lipsa unui studiu pertinent la zi, vizând caracteristicile specifice acestei clase, reprezentarea lexicografică neunitară a diferitor nume de acțiune, interpretarea precară, sub aspect diacronic, și lacunară, sub aspect sincron, a acestor nume, nediferențierea numelor de acțiune propriu-zise de numele de acțiune contextuale, lipsa unor clasificări argumentate ale numelor de acțiune etc.

Excursul istoric al lucrărilor care au abordat, direct sau tangențial, problematica numelor de acțiune profilează clar două domenii de interes: cel al filosofiei (acțiunea fiind interpretată ca și categorie filosofică) și cel al științelor limbajului (prin analiza desemnărilor lingvistice ale acțiunii).

Interpretarea filosofică este marcată încă din perioada antică de tendința generală de a explica fenomenele empirice prin intermediul formelor și legilor ce guvernează aceste fenomene. Astfel, încă Aristotel a analizat acțiunea în contextul celor zece categorii filosofice evidențiate de el, descriind-o ca pe un fenomen prin care există materia. Interpretată inițial în corelație cu subiectul (a se vedea Im. Kant), care are un rol formator în crearea cunoștințelor, categoria acțiunii este raportată, în studiile de mai târziu (a se vedea M. Weber, T. Parsons), la activitatea umană, descrisă drept comportament intențional și definită prin finalități și mijloacele selectate pentru atingerea acestora.

Perspectiva lingvistică leagă conceptul de „acțiune” (care are la bază schimbarea), al cărui caz particular este „mișcarea”, de raportul *timp-aspect-*

mod din sistemul verbal, cercetat pe larg în secolele al XIX-lea – al XX-lea. În studii, având ca punct de pornire materialul factologic din diferite limbi istorice, au fost abordate dimensiunile temporalității, aspectualității și modalității, în vederea explicitării noțiunii de „nume de acțiune”. Constatăm, în acest sens, o unitate de păreri în interpretarea numelor de acțiune drept unități nominale cu sens verbal, care păstrează unele trăsături semantice ale verbului (a se vedea: J. J. Varbot, C. Stan, E. Koreakovțeva, A. H. Vostokov). În plan morfologic și sintactic, se constată că acest tip de substantiv se caracterizează printr-o flexiune de tip nominal specifică. În plan semantic, „ideea de acțiune” devine semul dominant pentru numele percepute ca o clasă semantică aparte.

Scopul și obiectivele cercetării. În contextul descris mai sus, se impune corelarea celor două perspective (filosofică și lingvistică) în vederea explicării structurii semantice a numelor de acțiune, care dictează un anumit comportament al unităților din această clasă. **Scopul** lucrării este de a oferi o viziune de ansamblu asupra numelor de acțiune prin prezentarea diacronică și sincronică a acestora, prin delimitarea zonei de nucleu și de periferie, prin analiza lor semică.

Atingerea scopului presupune realizarea următoarelor obiective:

- sintetizarea opiniilor vizând conceptul de „acțiune” din perspectivă filozofică și lingvistică;
- evidențierea trăsăturilor nominale explicite și a trăsăturilor verbale implicite, caracteristice numelor de acțiune;
- descrierea particularităților lexicale, morfologice și sintactice ale numelor de acțiune *versus* verbele de acțiune;
- selectarea unui corpus de exemple și realizarea clasificărilor numelor de acțiune, inclusiv prin prisma teoriei *nucleu-periferie*;
- examinarea numelor de acțiune sub aspect structural prin prisma procedurilor formării lor;
- analiza numelor de acțiune în funcție de evoluția și structura lor semică;
- analiza și completarea definițiilor lexicografice ale numelor de acțiune din dicționarele limbii franceze și elaborarea unor recomandări în vederea perfecționării lor.

Ipoteza demersului nostru este că numele de acțiune constituie o clasă lexico-gramaticală, pentru care ideea de acțiune este centrală și care au caracteristici specifice la nivel lexical, morfologic și sintactic. Particularitățile respective pot fi reliefate și descrise prin raportarea numelor de acțiune la

temele verbale de la care derivă, prin delimitarea zonei de nucleu și periferie în clasa numelor de acțiune și prin analiza semică. În planul formării numelor de acțiune, procedeul cel mai frecvent este derivarea sufixală (cu sufixele *-age*, *-(e)ment*, *-ation*) și împrumutul.

Suportul metodologic l-au constituit următoarele metode: *observația*, *analiza semică*, *analiza comparativ-istorică* și *analiza statistică*.

Situându-ne, în unele aspecte ale interpretării fenomenelor de limbă, pe principiile psihomecanicii limbajului, am aplicat *observația* ca metodă de bază în studiul nostru. Or, așa cum afirmă G. Guillaume, „explicăm în funcție de cum am știut să înțelegem; înțelegem în funcție de cum am știut să observăm” [15, p. 23].

Adoptând perspectiva semanticii structurale, ca fiind „singura semantică cognitivă, care ne spune care este și cum este cunoașterea lingvistică, cunoașterea prin limbaj” [7, p. 93], în interpretarea sensului numelor de acțiune am aplicat metoda analizei semice, bazându-ne, în aceste disocieri, pe lucrările existente în domeniu.

Înțelegând că diacronia explică funcționarea în sincronie a sistemului limbii, iar, în acest context, analiza evoluției semantice explică devenirea sensului actual, pentru reliefaarea specificului verbelor și a numelor de acțiune am aplicat metoda *comparativ-istorică*.

Așa cum orice afirmație în domeniul limbii se cere susținută prin analiza unui număr relevant de fapte de limbă, am făcut uz și de metoda cantitativă – *analiza statistică*.

Drept **bază metodologică** ne-au servit studiile lingviștilor G. Guillaume, E. Coșeriu, O. Jespersen, J. Lyons, A. Peșkovski, E. Tegelberg, J. Dubois, H. Mitterand, A. Dauzat, I. Evseev, Gr. Cincilei, dar și lucrările filosofice ale lui Im. Kant, E. Anscombe, M. Weber, T. Parsons ș.a.

În interpretarea concretă a numelor de acțiune, drept punct de pornire ne-au servit concepțiile lui A. Lombard, E. Benveniste, Gr. Cincilei, E. Koreakovțeva, T. Kilidibekova, V. Kazakov, C. Stan, E. Axenti, a căror opinie comună este că *numele de acțiune* reprezintă o clasă semantico-gramaticală la interferența dintre substantiv și verb, iar procedeul cel mai activ de formare a numelor de acțiune îl reprezintă derivarea (ca mijloc intern) și împrumutul (ca mijloc extern).

Corpusul materialului factual. Concluziile expuse în lucrare au la bază analiza unui corpus de 900 de nume de acțiune și 900 de verbe de acțiune, selectate din dicționarele limbii franceze (*Le Petit Larousse en couleurs, Dictionnaire de la Langue Française, Le Robert Micro, Dictionnaire de l'Académie, 9ème édition, Le Nouveau Petit Robert Trésor de la Langue Française informatisé, Dictionnaire étymologique et historique du français*). La acestea se adaugă referințele la statisticile altor cercetători din domeniu. Pentru delimitarea și argumentarea poziției numelor de acțiune de nucleu și periferie au fost selectate exemple din literatura artistică și mass-media.

Noutatea științifică și originalitatea cercetării rezidă în analiza complexă a fenomenului *nume de acțiune*, lucrarea reprezentând în premieră un studiu care relevă formulele de evoluție diacronică a numelor de acțiune. Numele de acțiune sunt raportate la baza verbală de la care derivă, în vederea determinării trăsăturilor definitorii. De asemenea, este realizată analiza numelor din perspectivă semică, pentru a reliefa semantica lor și pentru o definire lexicografică mai exactă atât a numelor de acțiune propriu-zise, cât și a celor contextuale. Sunt descrise, de asemenea, semele definitorii ale numelor de acțiune care formează zona de nucleu și sunt operate clasificări în acest sens.

Problema științifică soluționată constă în studierea complexă a numelor de acțiune prin luarea în considerare a următoarelor aspecte: compararea lor cu verbele de acțiune de la care provin; analiza semică a structurii semantice a numelor de acțiune; analiza evoluției lor semantice; delimitarea claselor de nume de acțiune; reliefaarea nucleului și periferiei în zona numelor de acțiune.

Semnificația teoretică a cercetării este determinată de investigațiile întreprinse, care permit relevarea și identificarea fenomenului numelor de acțiune, trasând o nouă perspectivă prin: abordarea cognitiv-semantică a acțiunii care se materializează atât prin verb, cât și prin nume; delimitarea formulelor etimologice de dezvoltare a numelor de acțiune, care permite reconstituirea, la nivel diacronic, a traseului evolutiv al acestei clase lexicogramaticale, precum și dimensionarea, la nivel sincron, mai exactă a acestor unități.

Valoarea aplicativă a cercetării constă în faptul ca rezultatele pot fi folosite pentru clarificarea unor concepte legate de numele de acțiune, lucrarea servind, în acest sens, drept suport pentru alte cercetări din sintaxă și morfologie.

Cercetarea oferă, de asemenea, soluții pentru lexicografie prin propunerea unor modele de definire a numelor de acțiune.

Rezultatele investigației pot servi în procesul de predare a lexicologiei, punându-se în lumină rolul derivării și al împrumutului în îmbogățirea și diversificarea vocabularului.

Rezultatele științifice principale înaintate spre susținere:

1. Numele de acțiune este corelativ cu verbul de acțiune de la care derivă, prezentând față de acesta particularități lexicale, morfologice și sintactice.

2. Analiza procedeelor de formare a cuvintelor în zona numelui de acțiune permite delimitarea unor modele derivaționale care se reflectă în structura morfemică a acestora: Rv (radical verbal) + *-ation* (Rv + *-tion*; Rv + *-ification*; Rv + *-ication*; Rv + *-isation*; Rv + *-ion*; Rv + *-sion*; Rv + *-ion*); Rv + *-(e)ment* (Rv + *-ment*; Rv + *-issement*); Rv + *-age* (Rv + *-issage*); Rv + *-erie*; Rv + *-ance* (*-ence*); Rv + *-ade*; Rv + *-aison*; *ré-*+(Rv + *-ation*; Rv + *-tion*; Rv + *-age*; Rv + *-(e)ment*); *re-*+ (Rv + *-ation*; Rv + *-tion*; Rv + *-age*; Rv + *-(e)ment*); *contre-*+ (Rv + *-ation*; Rv + *-tion*); *auto-*+ (Rv + *-ation*; Rv + *-tion*); *pré-* (Rv + *-tion*; Rv + *-ification*; Rv + *-ication*; Rv + *-age*); *inter-*+ (Rv + *-tion*; Rv + *-ification*; *-ation*); *non-*+ (Rv + *-tion*; Rv + *-ification*; Rv + *-ation*).

3. Nucleul numelor de acțiune e format din nume deverbale care, sub aspect semantic, exprimă manifestări ale activității intelectuale, acțiuni fizice și descriu actul de vorbire, iar periferia acestei clase, fiind mai largă, include nume de mișcare, nume ale percepției senzoriale, nume care exprimă manifestări fiziologice și nume care, funcțional, admit actanți [-uman].

4. Analiza semică în zona numelor de acțiune permite delimitarea unor clase de nume, care poate avea un impact pozitiv asupra modului de structurare a definiției lexicografice.

Aprobarea rezultatelor cercetării a avut loc prin prezentarea a 15 comunicări la conferințe și colocvii naționale și internaționale, la ședințele Catedrei de limbă română și filologie romanică, ale Catedrei de filologie engleză și germană a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți.

Publicații la tema tezei. La tema tezei au fost publicate 12 lucrări științifice: articole în reviste științifice naționale de specialitate (*Speech and Context*) [1], [2], [3], [4], [5] în culegeri de materiale ale conferințelor naționale [8], [9], [10], [11], [12] și internaționale [6], [7].

Structura lucrării. Teza conține o introducere, trei capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografie din 292 de titluri, 141 pagini text de bază, două anexe, 7 tabele, 10 diagrame, declarația privind asumarea răspunderii, CV-ul autorului.

Cuvinte și expresii-cheie: nume de acțiune, verbe de acțiune, derivare, împrumut, model derivațional, analiză semică, sem, hiperosem, hiposem, clasem, virtuem, arhisem, definiție lexicografică.

Abrevieri folosite în autoreferat:

TLFi – Trésor de la Langue Française informatisé;

NA – nume de acțiune;

Rv – radical verbal.

CONȚINUTUL TEZEI

În **Introducere** este argumentată actualitatea temei și noutatea lucrării; sunt formulate scopul și sarcinile cercetării; este expusă semnificația teoretică și valoarea aplicativă a lucrării, aprobarea și implementarea rezultatelor cercetării; este demonstrată autenticitatea rezultatelor; este descrisă structura și conținutul lucrării; sunt formulate principalele rezultate științifice înaintate spre susținere.

Capitolul 1. Acțiunea: concept și reprezentarea ei lingvistică reflectă două aspecte ale demersului epistemologic realizat: analiza teoriilor și concepțiilor privind fenomenul ontic *acțiune* reflectat în numele de acțiune și configurarea individualității clasei numelor de acțiune prin compararea cu verbele de acțiune de la care derivă. Aceste aspecte ale cercetării sunt motivate, pe de o parte, prin complexitatea fenomenului în sine, iar pe de altă parte, prin tratarea din perspective și unghiuri diferite a acestuia în lucrările din domeniu, fapt care impune reevaluarea lor, printr-o analiză detaliată.

Excursul istoric prezentat în acest capitol vizează, în domeniul filozofiei, lucrările lui Aristotel, Im. Kant, Anscombe, M. Weber, T. Parsons ș.a., iar în domeniul lingvisticii – studiile lui E. Benveniste, H. Mitterand, A. Dauzat, G. Guillaume, Gr. Cincilei, I. Evseev, E. Constantinovici, I. Dumbrăveanu, C. Stan, A. Ciobanu, E. Axenti, V. Bahnaru, I. Bărbuță, A. Bondarenco.

Conceptul de acțiune (care are la bază schimbarea), al cărui caz particular este mișcarea, se transpune prin formă verbală sau nominală și este strâns legat de raportul *timp – aspect – mod* din sistemul verbal. Din perspectiva

psihomecanicii limbajului (teorie care valorifică, poate, în cel mai înalt grad aspectul temporal în constituirea limbajului), limba reprezintă o „teorie a realului”, în care „gândirea reconstruiește conceptual elementele realității și raporturile dintre ele; verbul este un semantem, care, pe de o parte, implică timp, iar, pe de altă parte, explică timpul, situând acțiunea exprimată de verb într-o diacronie sistemică, într-o sincronie a reprezentării temporale” [15, p. 151]. Referindu-se la raportul *timp – aspect – mod*, G. Guillaume distinge un *timp intern*, propriu duratei acțiunii exprimate de verb și un *timp extern*, în care se plasează acțiunea reprezentată de acesta. El califică această primă operație de diferențiere a gândirii ca *timp implicat* și *timp explicat*. Procesul lexigenezei, fiind legat de procesul morfogenezei, se desăvârșește, în opinia lui G. Guillaume, în universul-spațiu, rezultând un nume, sau în universul-timp, luând forma verbului. În acest context, problematica conținutului numelui de acțiune devine și mai evidentă.

Constatăm, în același timp, că, în pofida unui număr mare de lucrări axate pe descrierea și analiza numelor de acțiune, nu există studii aprofundate, la zi, privind caracteristicile pertinente de clasă, după cum nu există o unitate de păreri privind tipologizarea acestora.

Numele de acțiune și verbele de acțiune sunt două clase care corelează, dar care au particularități distincte la nivel lexical, morfologic și sintactic.

Sub aspect lexical, numele de acțiune menține nota de proces, iar cronologia temporală dispăre, persistând genetic doar diferențierea calitativă și menținându-se legătura cu agentul și obiectul acțiunii. Pentru verb, procesul este trăsătura ce se referă la entitate; fiind vectorială, ea se îndreaptă din trecut spre prezent și viitor; cronologia temporală și cea noțională sunt imbricare în entitate; în majoritatea cazurilor se realizează triada *agent – acțiune – obiect al acțiunii*.

Sub aspect morfologic, numele de acțiune are o natură duală, implicit verbală și explicit nominală prin categoriile gramaticale de număr, gen, determinare, iar verbele de acțiune au caracteristici categoriale de mod, timp, aspect, persoană, număr, diateză.

Sub aspect sintactic, numele de acțiune contractează raportul de inerență când se situează pe poziția subiectului și alte raporturi din alte poziții sintactice, iar verbele de acțiune contractează raportul de inerență când iau forma unor moduri personale.

Verbul dictează, prin valența sa, o anumită structură a propoziției din care face parte. Anzînd formula valențială a numelui, constatăm că, sub aspectul valenței funcționale, numele de acțiune admite unii „actanți”, iar sub aspect relațional sunt menținute aceleași roluri tematice de agent, pacient, beneficiar și unele circumstanțe. Axa semantico-funcțională după care se îmbină numele de acțiune cu alți constituenți este *obiect procesualizat – obiect – caracteristică a obiectului procesualizat* (*Dissémination des troupes sur un territoire; Accumulation des preuves par Jacques; Le babillage des élèves; La capitulation rapide du rois*). Așa cum arată A. Dârul, acțiunea exprimată de nume se prezintă ca existentă „independent, ca substanțialitate” (comparativ cu acțiunea desemnată prin verb, care se prezintă drept „o caracteristică ce urmează să fie atribuită unui obiect” [8, p.28], iar valențele procesului obiectualizat se actualizează implicit. Sub aspectul valenței semantice, semele numelor de acțiune sunt compatibile cu substantivele care au trăsătura [+/-uman], [+/- animat], [+/- abstract]: *La compréhension de Jacques* [+uman]; *L' éruption du volcan* [-uman]; *Un craquement de la glace* [+inanimat]; [+concret]; *Le beuglement des bovins* [+animat], [+abstract]; *Anticipation d' une idée* [+inanimat], [+abstract].

Câmpul semantic al verbelor de acțiune cuprinde o serie de clase care, prin extensiune, pot fi raportate la numele de acțiune deverbale, fapt care permite, pe de o parte, analiza structurii „actanțiale” a numelui și prin această prismă, iar pe de altă parte, obținerea unei tipologii a numelor de acțiune, corelată cu tipologia verbală. Astfel, se poate constata că verbele care exprimă acțiuni fizice sunt atât bivalente, cât și trivalente, iar numele de acțiune deverbale mențin numărul de „actanți” ale bazei derivate. Verbele de acțiune de declarație sunt bivalente și trivalente, iar numele de acțiune, de asemenea, repetă „structura actanțială” a verbului-bază. Verbele de acțiune care exprimă manifestări fiziologice, emoționale și mișcarea sunt monovalente, iar circumstanțele au o importanță diferită pentru aceste verbe, prima și a doua categorie implicând circumstanțe modale, iar a treia – atât circumstanțe modale, cât și locative. Conținutul semantic al numelor deverbale care aparțin acestor subclase depinde, de asemenea, de circumstanțe. Pentru verbele percepției senzoriale se constată un număr redus de corespondenți nominali. În unele contexte, adjuncți, de asemenea, sunt obligatorii pentru verbe și pentru numele deverbale, circumscrise acestei subclase.

O altă tipologizare a numelor de acțiune se poate realiza prin extrapolarea structurării câmpului verbal *nucleu – periferie* spre zona numelor de acțiune. *Procesualitatea* este trăsătura dominantă a semanticii numelor și verbelor de acțiune, conținându-se și în definiția generală a verbelor (or verbul exprimă o acțiune realizată sau suportată și prezentată ca procesuală). În structura semică a verbului, semul [+proces] este fundamental, imprimând dinamism *umanului / non-umanului*. Acest sem categorial dictează structura semantică, comportamentul gramatical, poziția sintactică [5, p. 52] și poziția verbului în sistemul limbii.

Dintre toate verbele, clasa verbelor de acțiune este cea mai numeroasă și prezintă cea mai complexă structură [5, p. 56; 21, p. 53]. Fiind, în același timp, eterogenă din punct de vedere semantic, clasa acestor verbe se structurează în zonă de nucleu și zonă de periferie. Verbele ce indică acțiunea în mod direct constituie nucleul acestei clase, structurat, în opinia E. Koreakovțeva, în câteva subclase [21, p. 53]: *verbe ce indică acțiuni fizice; verbe ce indică manifestări ale activității intelectuale; verbe ce indică procese-evenimente; verbe cu o semantică largă*, folosite în diferite contexte. Unitățile din zona de nucleu comportă toate trăsăturile specifice clasei: [+dinamicitate], [+intenționalitate], [+cauzativitate], [+orientarea acțiunii asupra unui obiect]. Pe lângă trăsăturile semantice comune, aceste verbe au un comportament gramatical comun. Verbele de periferie, în marea majoritate, sunt lipsite de trăsătura [+cauzativitate]. Verbele percepției senzoriale, verbele ce redau sentimente și procesul de gândire exprimă, mai degrabă, o relație dintre subiectul percepției și obiectul perceput. Participantul, plasat pe poziția subiectului, pe lângă aceste verbe, se deosebește de agentul acțiunilor propriu-zise. Subiectul acestor verbe este calificat, în literatura de specialitate, drept receptor [6, p. 24]. Suprimarea semului [+orientarea trăsăturii asupra unui obiect], ca în cazul verbelor de periferie, poate avea drept consecință atenuarea sensului de acțiune și accentuarea sensului de stare.

Respectiv, numele de acțiune propriu-zise trimit la acțiunea desemnată de baza verbală și formează nucleul, iar celelalte – periferia. Constatăm, în același timp, că zona de nucleu e destul de redusă, fiind formată din nume care admit numai actanți [+uman] și care fac referire la:

- acțiuni fizice: *nickelage, fumage, agrafage*;
- manifestări ale activității intelectuale: *évaluation, cognition, conception, abdication, anticipation*;

- actul de vorbire: *citation, contradiction, bavardage, disputagerie*.
Periferia este formată din numele de acțiune care admit actanți [+/-uman] și fac referire la:
- acțiuni fizice: *élargissement, gonflement, prolongement, nivellement*;
- mișcare: *plongée, cheminement, glissade, cabotage, enterrement*;
- manifestări fiziologice: *respiration, tousotement, essoufflement*;
- percepții senzoriale: *audition, inspection, alpation, écoute, gustation*;
- sunetele produse de animale și zgomotele produse de obiecte: *glapissement, pépiement, mugissement, fanfaronnade*.

Ambele zone, atât nucleul, cât și periferia, sunt deschise și flexibile (nucleul este substanțial mai mic, dar periferia este mai mare). Numele din ambele zone pot migra spre alte subclase de nume de acțiune sau clase de nume.

Capitolul 2. Numele de acțiune: particularități structurale reprezintă rezultatul analizei unui corpus de 900 de nume de acțiune, orientată spre evidențierea structurii morfemice. Înțelegând că structurarea morfemică rezultă, în sincronie, în zona derivării, din aplicarea anumitor procedee de formare a cuvintelor, fiind marcată, în diacronie, de modificări dictate de continua tendință spre „adecvare expresivă” sau „congruență” (G. Guillaume), ne-am propus să deducem modelele structurale ale numelor de acțiune prin analiza procedeelelor derivate și captarea aspectului evolutiv.

Dintre procedeele de formarea a cuvintelor în limba franceză, productive în zona numelui de acțiune, așa cum putem deduce din corpusul analizat, sunt derivarea și împrumutul.

Importanța derivării ca modalitate de formare a numelor de acțiune e susținută de D. Kibbee [apud 11, p.156]. Analizând numele de acțiune care încep cu litera A, lingvistul concluzionează că 68 % din volumul total de nume sunt formate prin derivare, în mare majoritate, de la baze verbale. După părerea lui J. Dubois, cea mai productivă modalitate de formare a numelor de acțiune este derivarea progresivă de la baza verbală.

Orientându-ne, pentru delimitarea tipului derivațional, așa cum sugerează Gr. Cincilei, dinspre formă spre conținut și înțelegând prin model „schema de formare a cuvântului” [9, p. 71-72], am stabilit cele mai productive modele de formare a numelor de acțiune în limba franceză.

- **modelul Rv + -ation = N** (cu variantele: **Rv + -tion = N; Rv + -ification = N; Rv + -ication = N; Rv + -isation = N; Rv + -ion = N; Rv + -xion = N; Rv + -sion = N**): *descension, compréhension, conciliation, déploration, détention, suspension, approbation*);

- **modelul Rv + -(e)ment = N** (cu variantele: **Rv + -ment = N; Rv + -issement = N**): *heurtement, hennisement, froissement, effacement, compassionement, chargement, abandonement, abrègement*;

- **modelul Rv + -age = N** (cu varianta **Rv + -issage = N**): *boursoufflage, attrapage, asticotage, ajoutage*).

Mai puțin productive sunt o serie de modele, ce țin de tipul derivațional acțiuni ritmice / dezordonate, acțiuni înfăptuite în timp și în spațiu:

- **modelul Rv + -erie = N**: *agacerie, vanterie*;

- **modelul Rv + -ance (-ence) = N**: *vengeance, obéissance*;

- **modelul Rv + -ade = N**: *débandade, reculade, galopade, glissade*;

- **modelul Rv + -is = N**: *cliquetis, gargouillis, gribouillis*;

- **modelul Rv + -aison (-ison) = N**: *fauchaison, fenaison, fleuraison*;

- **modelul Rv + -ée = N**: *tombée, montée*;

- **modelul Rv + -ure = N**: *couverture, déchirure*.

Analiza corpusului ne-a permis să constatăm că cele mai productive sufixe în limba franceză sunt: *-age* (11,3%)¹, *-ement* (11,1%), *-ment* (9,5%), *-ation* (8,4%), *-isation* (3,7%), *-ification* (3,1%), *-issement* (2%), *-ance* (0,6%), *-ade* (0,6%), *-tion* (0,4%), *-ication* (0,4%), *-ure* (0,22%).

După cum arată studiile în domeniu (N. Lopatnikova, J. Pichon, H. Mitterand, *Le Trésor de la Langue Française Informatisée*), numele de acțiune franceze cu prefixe sunt derivate, cel mai probabil, de la alte nume de acțiune, formate anterior prin sufixare (*coproduction* < *production*) sau de la verbe de acțiune, formate anterior prin prefixare (*coproduire* > *coproduction*).

Analiza corpusului confirmă că procesul de prefixare urmează, în diacronie, procesului de sufixare, iar cele mai productive prefixe atestate în structura numelor de acțiune în limba franceză sunt: **ré-** (*réunification, rééquilibrage, réévaluation, réalignement, réanimation, réchauffement, réintroduction*); **re-** (*reclassement, regroupement, renégociation, reconduction, redécoupage, repoussement*); **contre-** (*contre-préparation, contre-opposition, contre-manifestation, contre-indication, contre-danse, contre-vérification,*

¹ Procentajul este calculat din corpusul de 900 de nume de acțiune analizate.

contre-rectification); **dé-** (*dénationalisation, dépassement, déplacement, détournement, déréglementation, dévalorisation*); **auto-** (*auto-suggestion, auto-contemplation*); **pré-** (*prégermination, prémélange, pré-exploitation, prérefrigération, présanction, préqualification*); **inter-** (*internationalisation, intercommunication*); **non-** (*non-intervention, non-satisfaction*).

Vom constata, de asemenea, existența unei corelații *prefix – sufix*, în sensul că anumite prefixe apar în distribuție cu anumite sufixe:

- **-age** apare în corelație cu prefixele **contre-** și **semi-** (*contre-espionnage, semi-remplissage*);
- **-ance** – cu prefixul **re-** (*reconnaissance*);
- **-ion, -tion** sau **-xion** – cu prefixele **archi-, auto-, co-, dé-, extra-, hyper- / hypo- / hyper-, i-/în-, inter-, non-, pré-, re-, supra-, sur-, contre-** (*autopropulsion, archiproduction, cogestion, débudgétisation, extrapolation, hypocréation, irréflexion, insoumission, intercommunication, non-intervention, préfabrication, reconstruction, supramigration, surpopulation, contre-préparation*);
- **-isme** – cu prefixele **anti-** și **ultra-** (*antimilitarisme, ultra-culturisme*);
- **-ment** – cu prefixele **dé-** și **en-** (*déplacement, endormissement*);
- **-ure** – cu prefixele **é-, dé-, ré-** (*échancre, déchirure, réécriture*).

Dintre mijloacele externe, împrumutul, deși nu este un procedeu frecvent, poate fi considerat încă activ în zona de formare a numelor de acțiune, fie că e vorba de nume de acțiune împrumutate, fie că e vorba de sufixe împrumutate, care concurează la formarea numelor de acțiune. Constatăm că, sub aspect etimologic, 90% dintre nume de acțiune analizate sunt de origine latino-greacă, 10% de nume de acțiune au fost împrumutate din limbile germanice (*parking, casting, management, babysitting*). Dintre cele 90% dintre nume de acțiune de origine latino-greacă, 40% sunt formate prin derivare cu sufixele împrumutate *-aticum, -amentum, -tionem*, iar 30% au fost împrumutate ca unități lexicale autonome.

Din punct de vedere morfologic, numele de acțiune sunt în limba de origine substantive (*audition, examen, gustation, imagination, affabulation, abstraction, abjuration, abdication, contemplation, palpation, expression, dénigrement, convocation*), forme de participiu (*tournee, tombée, entrée, remontée, traversée, arrivée, avancée*) sau forme de supin (*infraction,*

perfusion, rédaction, publication, transformation, giration, ouverture, extraction).

Din punct de vedere cronologic, cele mai multe împrumuturi au fost făcute în secolele al XIV-lea, al XVI-lea, al XIX-lea și al XX-lea.

Se poate constata, în urma analizei procedeele de formare a cuvintelor active în zona numelor de acțiune și a modelelor structurale, că procedeul cel mai productiv este derivarea sufixală:

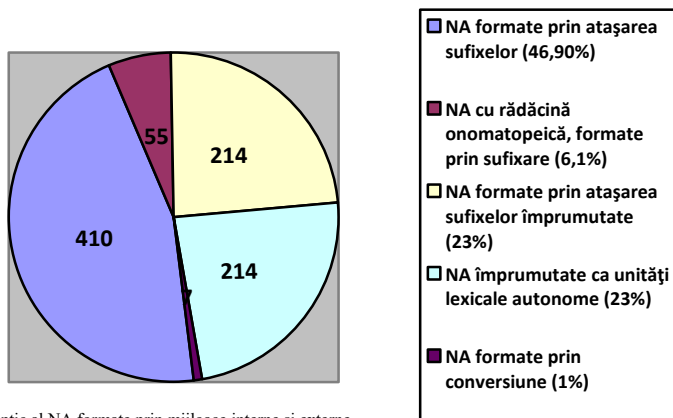

Figura 2.1 Tabloul sinoptic al NA formate prin mijloace interne și externe.

Capitolul 3. Numele de acțiune: perspectivă diacronică și semantico-lexicografică îmbină două perspective de analiză (sincronică și diacronică) în vederea stabilirii, prin metoda analizei semice, a structurii semantice a numelor de acțiune. Aplicarea acestei metode o motivăm ca fiind metoda semanticii structurale, „singura semantică cognitivă, care ne spune care este și cum este cunoașterea lingvistică, cunoașterea prin limbaj” [7, p. 93]. Termenul „semantico-lexicografică” din titlul capitolului subliniază orientarea practică a demersului, precum și valoarea aplicativă a lucrării. În același sens, și perspectiva diacronică interesează în măsura valorii sale explicative pentru sensul numelor de acțiune.

Din perspectiva semanticii structurale, așa cum o construiește Eugeniu Coșeriu, apariția unui cuvânt nou înseamnă crearea unor structuri paradigmatic secundare prin modificare, dezvoltare și compunere, în baza structurilor primare (câmpuri și clase lexicale) [7, p. 102-103]. În același sens, și G. Guillame (la teoria căruia am făcut referință anterior), dar și alți lingviști, arată că formarea unor cuvinte noi se realizează în baza sistemului deja

existent. Aceasta presupune, implicit, existența unei legături formale și semantice între baza derivativă și elementul nou format. Existența unei asemenea legături reiese, în cazul unităților analizate în lucrarea noastră, chiar din corelația terminologică *verb de acțiune – nume de acțiune* și justifică, o dată în plus, examinarea tipologiei definițiilor numelor de acțiune prin prisma tipologiei definițiilor verbelor de acțiune.

La nivel de trăsături diferențiatore, se impune, în primul rând, examinarea semului categorial identificator ([obiect], [însușire], [proces] și [caracteristica altui semn]), prin care este determinată o parte de vorbire și care reprezintă fundamentul clasificării morfologice. În opinia lui I. Bărbuță, semele respective au la bază conceptele gândirii umane: prin obiect se subînțelege tot ce există și poate fi prezentat în gândire ca existență de sine stătătoare, prin însușire – tot ce caracterizează un obiect, prin proces – tot ce se desfășoară în timp [4, p. 7]. Prin acest sem, prin urmare, numele de acțiune se diferențiază, în primul rând, de verbele de acțiune de la care provin.

În același timp, sub aspect diacronic, se impune stabilirea situațiilor de metasemie, care poate fi dedusă inclusiv din analiza relației *verb – nume de acțiune*. Metasemia are la bază factori intralingvistici și extralingvistici. Printre factorii extralingvistici, V. Bahnaru menționează factorii sociali, determinați de formarea păturilor sociale, de migrarea cuvintelor dintr-un grup social la altul etc. [2, p. 175]. Raportând aceste observații la limba franceză, putem constata că sensurile numelor de acțiune au migrat din lexicul uzual în cel special. De exemplu, numele de acțiune *roulement*, care însemna inițial „mouvement d'un corps sphérique, cylindrique ou d'une forme approchée, dont la progression est liée aux tours qu'il fait sur lui-même et qui reste en contact avec la surface d'appui sans glisser”, sub acțiunea factorilor sociali, își modifică sensul și, în consecință, avem: *le jeu des instruments à percussion, effet produit par une suite de coups très rapides et égaux* (în muzică); *souffle diastolique, lié au rétrécissement mitral, de tonalité grave et de timbre grondant* (în medicină); *sinonimul lui assolement* (în agricultură); *durée de travail d'un four, d'une installation depuis sa mise en route jusqu'à son arrêt* (în tehnică)” [TFLi].

Factorii intralingvistici contribuie la creșterea calitativă a lexicului și provoacă mutații calitative în caracteristicile paradigmatică și sintagmatică ale unităților limbii. Referindu-se la factorii interni ai metasemiei, V. Bahnaru menționează „contagiunea sau influența contextului, legată de modificarea

semanticii cuvintelor sub influența partenerilor contextuali” [2, p. 184]. În limba franceză, folosirea unui verb tranzitiv fără complinire duce la modificarea sensului de acțiune și trecerea acestuia în clasa verbelor de stare. Verbul *fumer*, de exemplu, este un verb de acțiune, care, folosit fără compliment direct, își modifică sensul (*Il fume une cigarette/ Il fume* („El este fumător” sau „El fumează”). Aceași modificare poate fi constatată și în structura semică a numelor de acțiune deverbale.

Ca urmare a mutațiilor semantice, cuvintele își extind sau își restrâng semnificația. Analizând consecințele metasemiei, V. Bahnaru algoritimizează restricția și extensiunea semantică: „extensiunea = $ABc \rightarrow AB$; restricția = $AB \rightarrow ABc$ ” [2, p. 246]. E. Axenti compară numele de acțiune cu verbul de la care derivă în funcție de restricția și extensiunea semantică. În acest context, putem extrapola noțiunea de metasemie, despre care, de obicei, se discută avându-se în vedere structura internă a unui cuvânt, la modificările semice care intervin și în cazul formării cuvintelor, conferindu-i termenului o accepție mai largă. E de remarcat, în acest context, că verbul are o semantică mai complexă, numele, de cele mai multe ori, însă își restrânge semnificația.

În interiorul clasei numelui, în baza semelor generice se pot opera generalizări și clasificări. Astfel, arhisemul [+action] și hiperosemul permite clasarea numelor de acțiune într-o clasă ontică, iar clasemul – într-o clasă semantico-gramaticală, hiposemul individualizează numele de acțiune și, motivează, într-un fel, virtuemul, care este semul variabil conotativ. În zona numelor de acțiune, pot fi evidențiate câteva hiposeme care se instituie în criteriu de clasificare a numelor: [+acțiune declarativă]; [+percepție senzorială]; [+manifestare fiziologică]; [+activitate intelectuală]; [+mișcare]; [+acțiune fizică].

Semul [+acțiune declarativă] este caracteristic numelor de acțiune care redau procesul de vorbire directă sau indirectă și care, etimologic, sunt derivate ale verbelor de declarație. Trăsătura identificatoare a acestei subclase de nume de acțiune este „exprimarea unei idei în cuvinte; comunicarea prin vorbire”, dar această subclasă, ca și cea a verbelor ilocutive, se lărgește prin atragerea unor nume ce pot fi doar asociate cu actul de vorbire. Pentru o serie de nume de acțiune declarative se poate delimita un hiposem aparte:

– [+centrare pe comunicare], care redă sensul fundamental al clasei; numele de acțiune cu acest sem caracterizează direct procesul de comunicare,

având un sens neutru și general (*discussion, expression, disputation, communication, affirmation, assertion* etc.);

– [+introducerea unei informații pe baza celor enunțate], care este specific numelor ce redau sensul de adăugare, reluare a informației în procesul de comunicare (*accentuation, admonition, banissement, citation, clarification, confirmation, consentement* etc.);

– [+sunete produse de om, animale sau păsări], care caracterizează numele de acțiune declarative ce redau sunete sau strigăte produse de om, animale și păsări (*bégaiement, blésment, fanfaronnade, jargonement, jasement, couinement, jappement* etc.);

– [+maniera de a vorbi], care caracterizează numele ce redau diferite moduri de a produce un enunț, discursul în cazul lor având o caracteristică suplimentară (*babillage, balbutiement, hurlement* etc.).

Semul [+percepție senzorială] este prezent în structura numelor de acțiune care derivă de la verbele percepției senzoriale. Atât verbele, cât și numele de acțiune se organizează în cinci paradigme structurate de-a lungul a cinci dimensiuni: [văz], [auz], [miros], [tactil] și [gust], fiind asociate cu agentul animat care vede, aude, miroase, gustă și atinge. Virtuemul numelor *exhalaison, émanation, palpation, satisfaction, gustation* este perceput drept pozitiv, ca „plăcere, satisfacție”, iar în cazul numelor *émanation, espionnage, inspection, surveillance, infection, tripotage, pression*, virtuemul este negativ, asociindu-se cu „respingere”.

Semul [+activitate intelectuală] este caracteristic numelor de acțiune care exprimă manifestări ale activității intelectuale. Caracteristicile clasemului acestor nume este [+uman], [+concret] și [+acțiune] (în unele cazuri, în urma migrării din clasa numelor de acțiune, avem și semul [+stare]). Trăsăturile pertinente de clasă permit delimitarea în zona [+activitate intelectuală] a unor subclase:

– nume de acțiune care exprimă procesul de gândire sau de cunoaștere (*asticotage, simplification, révision, responsabilisation*, etc.);

– nume de acțiune care descriu procesul imaginativ (*abstraction, affabulation, illulustration, composition*, etc.);

– nume de acțiune care redau semul [+prezicere] (*proposition, insinuation, auto-suggestion, inculpaton, prévision*, etc.);

– nume de acțiune care redau capacitatea intelectuală de a lua hotărâri (*abdication, capitulation, conciliation, décision*, etc.);

– nume de acțiune care redau capacitatea intelectuală de a memora (*commémoration*).

Semul [+manifestare fiziologică] este prezent în numele de acțiune care exprimă manifestări somatice. Semul generic al acestei subclase de nume de acțiune este [+manifestare fiziologică], descriind procesele fiziologice care se petrec în interiorul [+animatului]. Hiposemul numelor de acțiune care exprimă manifestări fiziologice face posibilă clasificarea acestora în:

– nume de acțiune care exprimă manifestări fiziologice direcționate din interiorul corpului [+animat] spre exteriorul lui (*expiration, cri, ricanement, trémoussement, soupir, toux, toussotement, halètement, hennissement, ris* etc.);

– nume de acțiune care exprimă manifestări fiziologice direcționate din exteriorul corpului [+animat] spre interiorul lui (*aspiration, incarnation, respiration, consommation, surconsommation* etc.).

Semul [+mișcare] este caracteristic numelor de acțiune care conțin în structura lor semantică determinări spațiale [10, p.72]. Numele de mișcare, ca și verbele de mișcare de la care derivă, exprimă deplasări în spațiu. Analiza structurii semice a reprezentanților acestei subclase permite delimitarea semului generic (a hiperosemului) [+deplasare], care motivează relațiile cu actantul [+uman] sau [-uman]. Se pot delimita câteva nuclee semantice în cadrul semului generic [+deplasare] sub aspect spațial (orientarea mișcării; raportarea mișcării la un punct finit; raportarea la axa verticală; raportarea la punctul inițial al deplasării; raportarea la un anumit punct situat pe traiectoria mișcării; raportarea la poziția corpului aflat în mișcare etc.) și sub aspect calitativ (caracterul independent / dependent al mișcării; caracterul organizat / dezordonat al mișcării; caracterul acțiunii prin raportarea la fazele de desfășurare a deplasării; caracterul mișcării în funcție de natura substanței; caracterizarea mișcării în funcție de efortul depus pentru efectuarea ei etc.).

Semul [+acțiune fizică] este caracteristic pentru numele care exprimă acțiuni concrete făcute de om, de diferite mecanisme sau corpuri fizice. Subclasa numelor de acțiune care reprezintă semul [+acțiune fizică] este cea mai mare (441 de unități). Semul generic al subclasei este [+a face, a realiza ceva]. Conținutul semantic al acestor nume depinde, sub aspect funcțional, de

actanții² acestora. Dacă numele de acțiune admit o varietate de adjuncți, atunci acestea sunt abstracte și, dimpotrivă, când capacitatea combinatorie e redusă, sunt concrete.

Semele diferențiale permit identificarea următoarelor subclase de nume [+acțiune fizică] [5, p. 60-62]:

– nume de acțiune cu sensul de creare (*production, préparation, organization, compensation, arrimage, instauration* etc.);

– nume de acțiune cu sensul de transformare (*modernisation, transformation, bonification, amélioration* etc.);

– nume de acțiune cu sensul de distrugere (*omission, manquement, amputation, déformation, dispersion, explosion* etc.).

Evidențierea structurilor semice și a claselor numelor de acțiune permite / impune revizuirea definiției numelor de acțiune în vederea definirii cât mai adecvate. Or, analizând definițiile numelor de acțiune în diferite dicționare, se poate constata că modul de definire a lor este diferit, iar conceptul *nume de acțiune* e unul implicit și nu figurează în structura definatorului. Explicitarea acestuia ar conferi, credem, definiției claritate și caracter logic-afirmativ. Aceasta cu atât mai mult cu cât definiția oricărui nume de acțiune trebuie, conform regulilor logicii de creare a definiției, să specifice noțiunea de acțiune (definitul) și să spună ce este numele de acțiune (definitorul), iar o definiție lexicografică este considerată perfectă, dacă aceasta „poate garanta, pe de o parte, înțelegerea corectă a sensului cuvântului definit, iar pe de altă parte, utilizarea corectă a cuvântului în actul comunicativ, adică în vorbire” [1, p. 12].

Ținând cont de constatările de mai sus, oferim următorul exemplu de definiție pentru numele de acțiune: *ajustage* – nom d' action, dérivé d' ajuster en 1350, formé par dérivation suffixale; 1. action d'ajuster et son résultat; 2. mécanique action d'adapter ensemble, par polissage, les différentes pièces d'un ensemble technologique (machine, instrument) ou autre, en vue de son fonctionnement.

La definirea unui nume de acțiune din periferie, este recomandat să se specifice că numele în cauză poate pierde din proprietățile sale de clasă. În dicționare, definatorul acestor nume de tranziție nu conțin termenul *acțiune* (de exemplu: *création* – l'acte, le fait de créer; *réflexion* – faculté qu'a la pensée de

² În capitolul I, au fost supuse analizei numele de acțiune în funcție de compatibilitatea lor. Pentru a sublinia menținerea actanților și circumstanțelor verbale la deverbative au fost folosiți termenii de „actant” și „rol circumstanțial”, care în literatura de specialitate sunt denumiți adjuncți.

faire retour sur elle-même pour examiner une idée, une question, un problème; capacité de réfléchir).

Luarea în considerare a posibilității de delimitare a numelor de acțiune propriu-zise de numele de acțiune de tranziție permite elaborarea unor definiții mai adecvate definitivului. În acest caz, „lexicograful nu va elabora o simplă colecție de cuvinte, ci o operă științifică care se bazează pe principii stricte de descriere a cuvintelor, dicționarul reprezentând nu un simplu glosar de unități lexicale, ci clase și paradigme întregi de cuvinte între care există relații semantice, paradigmatică și sintagmatică” [1, p. 162].

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

1. Numele de acțiune și verbele de acțiune sunt două clase care corelează, dar care au particularități pertinente la nivel lexical, morfologic și sintactic. Sub aspect lexical, numele de acțiune mențin caracteristica de proces, dar cronologia temporală dispare în cazul lor, persistând genetic doar diferențierea calitativă și menținându-se legătura cu agentul și obiectul acțiunii. Pentru verb, procesul este trăsătura ce se referă la entitate; fiind vectorială, ea se îndreaptă din trecut spre prezent și viitor; cronologia temporală și cea noțională sunt imbricare în entitate; în majoritatea cazurilor se realizează triada *agent – acțiune – obiect al acțiunii*. Sub aspect morfologic, numele de acțiune are o natură duală, implicit verbală și explicit nominală prin categoriile gramaticale de număr, gen, determinare, iar verbele de acțiune au caracteristici verbale categoriale de mod, timp, aspect, persoană, număr, diateză. Sub aspect sintactic, numele de acțiune contractează raportul de inerență când se situează pe poziția subiectului, dar și alte raporturi din alte poziții sintactice, iar verbele de acțiune contractează doar raportul de inerență când iau forma modurilor personale.

2. Zona acțiunii lingvistice se structurează în periferie și nucleu. Zonele de nucleu și de periferie sunt deschise și flexibile. Numărul numelor de acțiune din zona de nucleu este mai mic (18,7 %) și este format din: numele care exprimă acțiuni fizice; numele de declarație; numele care exprimă manifestări ale activității intelectuale. În toate cazurile, funcțional, numele din nucleu admit adjuncți [+uman]. Periferia numelor de acțiune este reprezentată de: numele care exprimă acțiuni fizice; numele de declarație; numele care exprimă manifestări fiziologice; numele care exprimă percepții senzoriale; numele de mișcare. În toate cazurile, funcțional, numele periferice (81,3%) admit „actanți” [+uman] și [-uman].

3. Analiza diacronică a numelor de acțiune a permis constatarea faptului că acestea s-au format de-alungul timpului atât prin mijloace interne, cât și prin mijloace externe.

3.1. Sufixarea reprezintă cel mai activ proces în zona numelor de acțiune. Având în vedere clasificarea numelor de acțiune în funcție de unitățile morfemice se poate constata că:

- modelele derivaționale active în limba franceză sunt: Rv + *-ation* = N (cu variantele: Rv + *-tion* = N; Rv + *-ification* = N; Rv + *-ication* = N; Rv + *-isation* = N; Rv + *-sion* = N; Rv + *-ion* = N; Rv + *-xion* = N); Rv + *-(e)ment* = N (cu variantele Rv + *-ment* = N; V Rv + *-issement* = N); Rv + *-age* = N (cu varianta Rv + *-issage* = N); Rv + *-erie* = N; Rv + *-ance (ence)* = N; Rv + *-ade* = N; Rv + *-is* = N; Rv + *-aison* = N; *ré-* + Rv + *-ation* / Rv + *-tion* / Rv + *-age* / Rv + *-(e)ment*; *re-* + Rv + *-ation* / Rv + *-tion*; Rv + *-age* / Rv + *-(e)ment*; *contre-* + Rv + *-ation* / Rv + *-tion*; *auto-* + Rv + *-ation* / Rv + *-tion*; *pré-* + Rv + *-tion* / Rv + *-ification* / Rv + *-ication* / Rv + *-age*; *inter-* + Rv + *-tion* / Rv + *-ificatio* / Rv + *-ation*; *non-* + Rv + *-tion* / Rv + *-ification* / Rv + *-ation*;

- cele mai productive sufixe în limba franceză sunt: *-age* (11,3%), *-ement* (11,1%), *-ment* (9,5%), *-ation* (8,4%), *-isation* (3,7%), *-ification* (3,1%), *-issement* (2%), *-ance* (0,6%), *-ade* (0,6%), *-tion* (0,4%), *-ication* (0,4%), *-ure* (0,22%).

3.2. Procesul de prefixare, în limba franceză, urmează, diacronic, procesului de sufixare. Prefixele cel mai des întâlnite în structura numelor de acțiune sunt: *ré-* (1,2%); *re-* (1,2%), *contre-* (0,88%); *dé-* (1,2%); *pré-* (0,7%).

3.3. Împrumutul reprezintă, de asemenea, un mijloc productiv în formarea numelor de acțiune. Putem constata că numele de acțiune împrumutate sunt în limba de origine substantive, forme de participii sau de supin (23%). Unele nume de acțiune au fost formate prin atașarea sufixelor împrumutate (23%). Împrumuturile s-au realizat masiv în perioada dintre secolele al XIV-lea, al XVI-lea, al XIX-lea și al XX-lea.

4. În baza analizei semice a numelor de acțiune, s-a constatat că hiperosemul permite integrarea tuturor numelor de acțiune în aceeași clasă ontică; clasemul pentru toate numele de acțiune este [+substanțialitate procesuală]; hiposemul reprezintă nucleul semantic al unui semem din cadrul subclasselor analizate sau trăsăturile individuale ale denotatului; virtuemul este semul conotativ opțional.

4.1. Semul [+acțiune declarativă] este caracteristic numelor de acțiune care redau procesul de vorbire directă sau indirectă (12,6%). Semnificația acestei subclase de nume de acțiune este „exprimarea unei idei în cuvinte; comunicarea”. Această subclasă, ca și clasa verbelor ilocutive, se extinde prin atragerea unor nume ce pot fi asociate cu actul de vorbire. Clasemul [+substanțialitate procesuală] se concretizează prin caracteristicile de concret (*lecture, convention, déclaration, citation*), trimitând la persoana care participă la actul de vorbire sau animalul / omul care produce anumite sunete (*bredouillement, chuchotement*). Hiposemul acestor nume este unic și diferit pentru fiecare reprezentant al subclasei. Derivațional, aceste nume au fost formate prin atașarea sufixelor: *-age* (*badinage, babillage, cafouillage, bavardage*), *-(e)ment* (*fredonnement, hurlement*), *-issement* (*avertissement, mugissement*), *-ade* (*cafouillade, fanfaronnade*), *-erie* (*disputaillerie*), *-(a)tion* și *-tion* (*stridulation, désignation*) și prin împrumut. Subclasa numelor de declarație este neomogenă și deschisă. Numele de acțiune care formează zona de nucleu, implicit, admit sau presupun un „actant” [+uman]. Numele declarative periferice, contextual, admit un „actant” [-uman].

4.2. Semul [+percepție senzorială] reprezintă clasemul pentru 4,4% din numele de acțiune, derivate de la verbele percepției senzoriale, și este structurat în cinci paradigme cu dimensiunile: [+văz], [+auz], [+miros], [+tactil] și [+gust], fiind asociate cu agentul animat care vede, aude, miroase, gustă și atinge. Virtuemul acestor nume poate fi pozitiv [+plăcere, satisfacție], ca în cazul numelor *emanation, palpation, satisfaction*, sau negativ – [+respingere] – ca în cazul numelor *espionnage, inspection, surveillance, tripotage, pression* este. Aceste nume de acțiune au fost create prin atașarea sufixelor: *-(e)ment* sau *-ment* (*cognement, frappement, frôlement, happement*), *-age* sau *a(i)age* (*espionnage, guillochage*), *-ance* (*surveillance*), *-ée* (*visée*), *-aison* (*exhalaison*) și prin derivare regresivă (*écoute, regard*).

4.3. Hiperosemul [+activitate intelectuală] este caracteristic numelor de acțiune care exprimă manifestări ale activității intelectuale (10,4%). Caracteristicile clasemului [+substanțialitate procesuală] sunt: [+uman], [+abstract] și [+acțiune] (în unele cazuri, în urma migrării din clasa numelor de acțiune, apare și semul [+stare]). Trăsăturile pertinente de clasă permit delimitarea unor subclase în zona acestor nume: nume de acțiune care exprimă procesul de gândire sau de cunoaștere; nume de acțiune care descriu procesul imaginativ; nume de acțiune care redau sensul „prezicere”;

care redau capacitatea intelectuală de a lua hotărâri; nume de acțiune care redau capacitatea intelectuală de a memora. Virtuemul lor poate fi caracterizat prin calificativele „pozitiv” sau „negativ”. Numele de acțiune cu semul [+activitate intelectuală] migrează spre alte subclase.

4.4. Semul generic [+manifestare fiziologică], înscriind procesele fiziologice care se petrec în interiorul [+animatului], este prezent în structura numelor de acțiune care exprimă manifestări somatice durative (3,3%). Hiposemul acestor nume face posibilă clasificarea acestora în: nume de acțiune care exprimă manifestări fiziologice direcționate din interiorul corpului [+animat] spre exteriorul lui; nume de acțiune care exprimă manifestări fiziologice direcționate din exteriorul corpului [+animat] spre interiorul lui. Virtuemul din structura semică a acestor nume poate fi [+jale sau boală] în cazul numelor *cri*, *ricanement*, *trémoussement*, *soupir*, *toux*, *toussotement*, *halètement*, *surconsommation* sau [+satisfacție] în cazul numelor *ris*, *aspiration*, *respiration*, *consommation*. Aceste nume au fost împrumutate sau formate prin atașarea sufixelor: *-(e)ment* (*gémissement*, *halètement*), *-(a)tion* (*réanimation*, *surconsommation*, *consommation*), *-erie* (*mangerie*) și prin derivare regresivă (*cri*). Numele de acțiune [+manifestare fiziologică] migrează mai rar spre alte subclase și clase de nume. Sub aspect funcțional, numele de acțiune [+manifestare fiziologică] sunt de tranziție, deoarece admit „actanți” [-uman].

4.5. Hiperosemul [+mișcare], care motivează relațiile cu „actantul” [+uman] sau [-uman], este caracteristic numelor de acțiune care conțin în structura semantică determinări spațiale, exprimând, în fond, deplasări în spațiu (20,3%). Numele de mișcare au fost formate prin atașarea sufixelor: *-ment* (*ballotement*, *cheminement*, *flottement*, *glisement*, *tournoiement*, *trépignement*), *-(e)ment* (*enterrement*, *mouvement*), *-(isse)ment* (*jaillissement*, *infléchissement*, *fléchissement*), *-(a)/(u)/(i)tion* (*oriéntation*, *exploitation*, *xpatriation*), *-age* (*giclage*, *montage*, *passage*, *tournage*), *-ade* (*dégringolade*) și prin derivare regresivă (*approche*). Numele de mișcare împrumutate ca nume de acțiune propriu-zise au, în limba de origine, forma de participiu trecut al verbului cu caracteristici nominale (*tombée*, *entrée*, *montée*, *arrivée*, *traversée*) și formă de supin (*ouverture*, *exportation*, *pénétration*). Numele de mișcare, sub aspect funcțional, sunt nume de tranziție, admitând atât „actanți” [+uman], cât și [-uman].

4.6. Semul [+acțiune fizică] este caracteristic pentru numele care exprimă acțiuni concrete făcute de om, de diferite mecanisme sau corpuri fizice (49%). Subclasa numelor de acțiune care reprezintă semul [+acțiune fizică] este cea mai mare, iar conținutul semantic al acestor nume depinde de „actanții” acestora. Semele diferențiale permit identificarea a trei clase de nume [+acțiune fizică]: nume de acțiune cu sensul de creare; nume de acțiune cu sensul de transformare; nume de acțiune cu sensul de distrugere.

5. Analiza definițiilor de dicționar arată că noțiunea de nume de acțiune e una implicită și nu se specifică în definitorul numelor de acțiune. Introducerea termenilor *nume de acțiune propriu-zis* și *nume de acțiune de tranziție* în structura definiției poate conferi claritate și structură logică afirmativă.

În baza demersului științific realizat, pot fi făcute unele **recomandări**:

- semnalăm în mod special ca principiu general de studiu în zona formării cuvintelor, examinarea corelației *cuvânt nou format – bază derivativă*, principiu care permite explicarea structurii formale și semantice a cuvântului nou format;

- recomandăm extinderea acestui principiu și în predarea limbilor străine (compartimentul *vocabular*), pe motivul facilitării explicării structurilor nou formate, a corelației lor cu baza derivativă și a delimitării lor mai exacte;

- luând în considerație că perspectiva diacronică explică modificările semantice care se produc în timp, inclusiv în raport cu bazele derivate, indicăm abordarea perspectivei diacronice în studiul formării cuvintelor;

- perspectiva diacronică ar trebui aplicată și în sensul clarificării statutului unor unități lingvistice (*derivat* sau *format prin conversiune*) sau a statutului unor elemente morfologice (*rădăcină onomatopeică / rădăcină verbală*);

- aplicarea analizei semice în studiu dat ne permite să prezentăm metoda respectivă drept relevantă pentru delimitarea unităților corelative, a realizării unor clasificări și a explicării modului în care se formează noile unități lexicale;

- analiza articolelor de dicționar și rezultatele investigației ne permit să formulăm câteva propuneri aparte pentru autorii de dicționare:

- conceptul *nume de acțiune* fiind unul implicit și nefigurând în structura definitorului, recomandăm explicitarea acestuia, fapt care ar conferi, credem, definiției claritate și caracter logic-afirmativ;

- majoritatea numelor de acțiune fiind cuvinte derivate, e necesar să se specifice și structura lor morfemică;

- în situația definirii unui nume de acțiune de periferie, se invocă specificarea acestor nume de acțiune drept *de tranziție*, fapt care ar indica asupra potențialului tranzitoriu al acestor nume și ar accentua importanța contextului în definirea lor.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:

1. Bahnaru V. Elemente de lexicologie și lexicografie. Chișinău: Știința, 2008. 308 p.
2. Bahnaru V. Elemente de semasiologie. Chișinău: Știința, 2009. 288 p.
3. Bondarencu A. Les catégories de l'intensité et de la quantité dans „Germinal” d'Emile Zola. In: Intertext, nr 1-2, 2007, p. 107-117.
4. Bărbuță I. Semantica și sintagmatica verbului. In: Revista de lingvistică și știință literară, nr. 3, 1996, p. 57-65.
5. Constantinovici E. Semantica și morfosintaxa verbului în limba română. Chișinău: Acad. de Șt. a Moldovei, 2006. 268 p.
6. Constantinovici E. Semnificația lexicală și valorile sintagmatice și aspectual-temporale ale verbului în limba română. Chișinău: Tipograf. Orhei, 2001. 182 p.
7. Coșeriu E., Geckeler H. Orientări în semantica structurală. Iași: Editura Universității „A.I.Cuza”, 2016. 217 p.
8. Dâru A. Schițe de gramatică funcțional semantică a limbii române. Chișinău: Tipogr. A.Ș. Moldova, 2002. 267 p.
9. Dumbrăveanu I. Studiu de derivatologie romanică și generală. Chișinău: CEP USM, 2008. 250 p.
10. Evseev I. Semantica verbului. Timișoara: Banat, 1974. 183 p.
11. Fagyal Z. French: A Linguistic Introduction. London: Cambridge University Press, 2006. 356 p.
12. Guillaume G. Temps et verbe. Théorie des aspects, des modes et des temps. Paris: Champion, 1984. p. 23-98.
13. Lopatnicova N. N. Lexicologie du français moderne. Moskva: Vysshaya Shkola, 1982. 256 p.
14. Mitterand H. Les mots français. Paris: Presses Universitaires de France, 1996. 128 p.
15. Popescu I. Timp și limbaj: introducere în lingvistica lui Gustave Guillaume. Iași: Institutul European, 2006. p. 7-121.
16. Pottier B. Vers une sémantique structurale. In: Travaux de linguistique et de littérature. Strasbourg: Klincksieck, II/1, 1964, p. 107-173.
17. Tesnière L. Éléments de syntaxe structurale. Paris: Librairie C Klincksieck, 1959. 673 p.
18. TLFi: Trésor de la Langue Française informatisé. <http://www.atilf.fr/Les-ressources/Ressources-informatisees/TLFi-Tresor-de-la-Langue-Francaise/>. (vizitat la 12.12.20).
19. Аксентий Е. Формально-семантические особенности имен-действия, мотивированные глаголом в современном французском языке. Москва, 1986. 16 с.

20. Гак В. Г. Теоретическая грамматика французского языка. Москва: Высшая школа, 1998. 220 с.
21. Коряковцева Е. Н. Имена действия в русском языке: История, словообразовательная семантика, Москва: Наука, 1998. с. 5-89.
22. Чинчлей Г. Очерки по деривации в современном французском языке. Кишинев: Штиинца, 1991. 119 с.

În baza investigațiilor au fost publicate următoarele articole:

1. Mascaliuc V. Process-Event Sememe Verbal Nouns in the French Language. In: Limbaj și Context. Bălți: Tipograf. din Bălți, 2015, Vol.2 (VII), p. 13-16. ISSN 1857-4149.
2. Mascaliuc V. Lexicographical Presentation of the Core Verbal Nouns. In: Limbaj și Context. Bălți: Tipograf. din Bălți, 2015, Vol.2 (VII), p. 17-20. ISSN 1857-4149.
3. Mascaliuc V., Coșciug A. Considerații generale asupra numelor de acțiune prin prisma verbelor de acțiune. In: Limbaj și Context. Bălți: Tipograf. din Bălți, 2013, Vol.I (V), p. 22-29. ISSN 1857-4149.
4. Mascaliuc V., Coșciug A. Unele considerații asupra categoriei aspectului în limba franceză. In: Limbaj și Context. Bălți: Tipograf. din Bălți, 2013, Vol.I (V), p. 59-64. ISSN 1857-4149.
5. Mascaliuc V., Coșciug A. Unele considerații asupra sufixelor și prefixelor în structura numelor de acțiune din limba franceză. In: Limbaj și Context. Bălți: Tipograf. din Bălți, 2013, Vol. I (V), p. 46-53. ISSN 1857-4149.
6. Mascaliuc V., PROȚIUC E. Etymological Analysis of the Transitive Verbs in English. In: Наука, освіта, суспільство очима молодих. Рівне, 2012, p. 95-97. ББК 72 УДК 001+37+316.3 Н-34.
7. Mascaliuc V. Unele considerații despre actele de vorbire în limba franceză. In: Михайло-Архангельские чтение. Рыбница, 2013, p. 555-557. ISBN 978-9975-4092-8-5.
8. Mascaliuc V. Nominis actionis. Opinions. In: Normă-Sistem-Uz Codimensionare actuală. Chișinău: CEP USM, 2011, p. 527-531. ISBN 978-9975-71-136-4.
9. Mascaliuc V. Nominis actionis în actele de vorbire. In: New Approaches in Foreign Language Teacher Training. Bălți: Tipog. din Bălți, 2014, p. 81-89. ISBN 978-975-4487-1-0.
10. Mascaliuc V. Nominis actionis prin prisma verba actionis. In: New Approaches in Foreign Language Teacher Training. Bălți: Tipog. din Bălți, 2014, p. 74-80. ISBN 978-975-4487-1-0.
11. Mascaliuc V. Verbele și numele de acțiune prin prisma teoriei nucleu-periferie. In: Tradiție și inovare în cecetarea științifică. Bălți: Tipog. Universității de Stat „A.Russo”, 2015. p. 77-78. ISBN 978-9975-50-144-6.
12. Mascaliuc V. Etymological Analysis of the Transitive and Intransitive Verbs of Dicere in English. In: Orientări actuale în cercetarea doctorală. Bălți: Tipog. Universității de Stat „A.Russo”, 2013, p. 9-13. ISBN 978-9975-4252-6-1.

ADNOTARE

Mascaluc Victoria „Particularități structural-semantică ale nominis actionis în limba franceză”, teză de doctor în filologie, Bălți, 2017.

Structura tezei: adnotare, lista abrevierilor, introducere, 3 capitole, concluzii, 292 surse bibliografice, 141 de pagini text de bază, 10 figuri, 7 tabele, 2 anexe.

Cuvinte și expresii-cheie: nume de acțiune, verbe de acțiune, proces derivațional, împrumut, model derivațional, analiză semică, sem, hiperosem, hiposem, clasem, virtuem, arhisem, definiție lexicografică.

Domeniul de studiu: lexicologie, lexicografie, derivatologie, terminologie.

Scopul lucrării este de a oferi o viziune de ansamblu asupra *numelor de acțiune* prin prezentarea diacronică și sincronică a acestora, prin delimitarea zonei de nucleu și de periferie, prin analiza semică a acestor nume.

Problema științifică soluționată constă în descrierea complexă a numelor de acțiune prin luarea în considerare a următoarelor aspecte: compararea lor cu verbele de acțiune de la care provin; analiza semică a structurii semantice a numelor de acțiune; analiza evoluției lor semantice; delimitarea claselor de nume de acțiune; reliefarea cîmpului semantic al numelor de acțiune și delimitarea zonei de nucleu și periferie.

Noutatea științifică și originalitatea cercetării rezidă în analiza complexă a fenomenului nume de acțiune, lucrarea reprezentînd o primă încercare de a releva formulele de evoluție diacronică a numelor de acțiune. Numele de acțiune sunt raportate la baza verbală de la care derivă, în vederea determinării trăsăturilor definitorii ale acestora. Este realizată analiza numelor din perspectivă semică, pentru a reliefa semantica lor și pentru o definiție lexicografică mai completă și mai exactă atît a numelor de acțiune propriu-zise, cît și a celor contextuale. Sunt descrise, de asemenea, semele definitorii ale numelor de acțiune care formează zona de nucleu și sunt operate clasificări în acest sens.

Semnificația teoretică a cercetării este determinată de investigațiile întreprinse care permit relevarea și identificarea fenomenului numelor de acțiune prin prisma evoluției vocabularului limbii franceze, oferind o nouă perspectivă de investigație prin: abordarea din perspectivă psihomecanică a acțiunii care se materializează atît prin verb, cît și prin nume; delimitarea formulelor etimologice de dezvoltare a numelor de acțiune, care permite reconstituirea, la nivel diacronic, a traseului evolutiv al acestei clase lexicogramaticale, precum și dimensionarea, la nivel sincron, mai exactă a acestor unități; prezentarea lexicografică diferențiată a numelor de acțiune propriu-zise și a celor contextuale.

Valoarea aplicativă a cercetării constă în faptul că rezultatele din cercetare pot fi folosite pentru clarificarea unor concepte legate de numele de acțiune, lucrarea servind, în acest sens, drept suport pentru alte cercetări. Cercetarea oferă, de asemenea, soluții pentru lexicografie prin propunerea unor modele de definire a numelor de acțiune. Rezultatele investigației pot servi în procesul de predare a lexicologiei, a stilisticii și a lingvisticii textului.

Aprobarea rezultatelor cercetării. Rezultatele studiului au fost prezentate în cadrul a 15 comunicări la conferințe și colocvii naționale și internaționale, la ședințele Catedrei de limbă română și filologie romanică, ale Catedrei de filologie engleză și germană a Universității de Stat „Alecu Russo” din Bălți.

АННОТАЦИЯ

диссертации на соискание ученой степени кандидата филологических наук
«Структурно-семантические особенности имен действия во французском языке»

Бельцы, 2017 год. Автор: Маскалюк Виктория.

Структура исследования: аннотация, список сокращений, введение, 3 главы, заключение, список использованной литературы – 292 источника, 141 страниц основного текста, 10 фигур, 7 таблицы, 2 приложения.

Ключевые слова: имя действия, глаголы действия, заимствование, дериватологический процесс, словообразовательная модель, дистрибутивный анализ, сема, архисема, гипосема, классема, гиперосема, виртуальная сема, лексикографическая дефиниция.

Область исследования: лексикология, лексикография, дериватология, терминология.

Цель работы состоит в комплексном многоаспектном диахронном и синхронном анализе *имен действия*, их описании, установлении границ ядерных и периферийных зон и дистрибутивном анализе.

Научная проблема, решенная в работе, состоит в комплексном описании имен действия с учетом следующих аспектов: сопоставлении имен действия с производящими глаголами; исследовании семантической структуры имен действия; проведении этимологического анализа; описании семантического поля имен действия; выявлении ядерных и периферийных зон и установлении их границ; анализе семантической эволюции; дифференциации классов имен действия; выявлении дистрибутивных потенциалов имен действия.

Научная новизна и оригинальность исследования заключается в анализе имен действия. Данная работа представляет собой первый опыт исследования формулы диахронной эволюции имен действия. Исследование имен действия осуществлялось в рамках словообразовательного бинама: глагол – имя действия. Таким образом устанавливалось сходство и различие сопоставляемых лексем. Для более адекватного рассмотрения свойств имен действия производился дистрибутивный анализ. Целью данного анализа было установление способа лексикографического определения указанных имен, формирующих ядерную и периферийную зоны этого класса существительных.

Теоретическая значимость работы определяется проведением исследования, позволяющего выявить сущность понятия «имя действия». В работе осуществлен многоаспектный анализ имен действия, определяющий их языковой статус. Представленный анализ открывает новую перспективу исследования, значительно расширяя рамки предшествующих работ по данной проблематике: имена действия проанализированы с точки зрения психолингвистики; определен эволюционный путь развития имен действия; выявлены ядерные и периферийные имена действия с учетом их функционирования в тексте; предложен способ их лексикографического описания.

Ценность исследования заключается в том, что результаты работы могут быть использованы для уточнения некоторых понятий, связанных с именем действия. Исследование также предлагает модели для идентификации имен действия с целью определения их места в словарях французского языка. Результаты работы могут быть использованы в преподавании лексикологии, стилистики, лингвистики текста.

Утверждение результатов исследований. Полученные результаты были представлены на 15 конференциях и симпозиумах, на национальных и международных встречах, на совместных заседаниях кафедр румынского языка и романской филологии и английской и немецкой филологии Бельцкого государственного университета имени "Алеку Руссо".

ANNOTATION

Victoria Mascaliuc „Structural and semantic peculiarities of verbal nouns in the French language”, PhD thesis in Philology, Bălți, 2017.

Structure of the thesis: annotation, list of abbreviations, introduction, three chapters, conclusions, 292 bibliographical sources, 141 pages of basic text, 7 tables, 10 diagrams, 2 annexes.

Keywords: action name, action verb, derived noun of action, borrowed noun of action, derivational model, semic analysis, seme, archiseme, hiperoseme, hiposeme, virtuememe, classememe, lexicografical definition.

Field of study: lexicology, lexicography, word-formation, terminology.

Goals and objectives are to provide an overview of the *nouns of action* through their synchronic and diachronic presentation, as a result, determining nucleus and periphery class zones through nouns of action semic analysis.

The major scientific problem addressed resides in the complex analysis of these nouns. There have been taken into consideration the following aspects: comparison of the verbal nouns with the verb they derive from; semic analysis of the verbal nouns semantic structure; analysis of their semantic evolution; highlighting of verbal nouns semantic field; delimitation of core and periphery verbal nouns.

The scientific novelty of the paper is determined by the complex analysis of the nouns of action. It is a first attempt to reveal chronological development of the nouns of action in accordance with the most productive suffixes. The nouns of the action are compared to the verbs they have derived from. The semic analysis is used to underline their semantic features that may help in creating a more precise lexicographical definition for core and periphery verbal nouns. Moreover, the most important semes of verbal noun class are described.

The theoretical importance of the paper is determined by the detailed investigations in the analysis of the nouns of action. There are a series of classifications that the paper offers. Nouns of action are described versus action verbs through the development of French language vocabulary offering a new perspective of investigation, going beyond the investigations performed earlier by: psychomechanical presentation of action that may materialize in the noun and in the verb; spotting the etymological development formulas of these nouns which allowed to be more exact in diachronic and synchronic analysis; the different definitions for core and periphery nouns of action.

The practical value. The research results may be used in clarifying some concepts connected to nouns of action. The information from the paper may be used in teaching lexicology, throwing light on the importance of derivation and borrowing process in word formation. The results can be used in scientific dictionary making and the creation of new language courses.

Approval of scientific results. The research results were shared at 15 national and international conferences, at the seminars organized at Romanian Language and Romanian Philology and English and Germanic Philology Departments of A. Russo State University of Bălți.

VICTORIA MASCALIUC

**PARTICULARITĂȚI STRUCTURAL-SEMANTICE
ALE NOMINIS ACTIONIS ÎN LIMBA FRANCEZĂ**

Autoreferatul
tezei de doctor în filologie

Aprobat spre tipar: 23.02.2017 Formatul hîrtiei: 60X84 1/16
Hîrtie ofset. Tipar ofset. Tirajul: 40 ex.
Coli de tipar: 1,9
Comanda №

Tipografia „Indigo Color” din Bălți,
str. A. Pușkin, 38, MD-3100